

מקבלים מהם, ושוב אין מיותר כתוב זה לאסור אף קבלת דם של בעלי מום.

הגמרא חוזרת לדון בעיקר דברי הברייתא: **מְתַקֵּף לָהּ רִישׁ לְקִישׁ**, מניח לה לברייתא שאסור להקדיש שום בעל מום, **שָׁמַא לֹא שְׁיִנּוּ** איסור זה **אֵלָּא בְּמַקְדִּישׁ** בעל חי שנולד **תָּם שְׂאֵחַר כִּךְ נַעֲשֶׂה בְּעַל מוֹם**, ודווקא באופן זה הוא **עוֹבֵר**, משום שמתכוין באמת להקדישו לקרבן, וסובר שמשום שמתחילתו היה תמים עדיין אפשר להקדישו ולהקריבו. **דָּא' – אַבְל אַם** הקדיש בעל חי שהוא **בְּעַל מוֹם מְעִיקְרָא** – מתחילת לידתו לא יעובר משום 'בל תקדישו', שהרי **דִּיקְלָא** – כעץ דקל] **בְּעִלְמָא** איור, ומעולם לא נראה למזבח, ומסתבר שמעולם לא עלה בדעתו להקריבו למזבח, ולא התכוין אלא להקדישו לדמיו ולמוכרו ולהביא מהדמים קרבן אחר.

מתרצת הגמרא: **אָמַר לִיָּה רַבִּי חֵיִיא בְּרִ יוֹסֵף לְרִישׁ לְקִישׁ**, הלא מום של 'שְׂרוּעִי' ו'קְלוּמִי' פְּתִיב בְּפִרְשָׁה בין שאר המומים שנאסרו, וְהֵינּוּ בְּעַלִּי מוֹמִין מְעִיקְרָא נִיְהוּ, ועם כל זה אסרה התורה להקדישם למזבח.

מקשה הגמרא: **אָמַר לִיָּה רִישׁ לְקִישׁ לְרַבִּי חֵיִיא בְרִ יוֹסֵף**, שָׁמַא לֹא שְׁיִנּוּ בכתוב שאסור להקדיש בעל מום **אֵלָּא בְּאֹפֶן שְׂמַקְדִּישׁוּ** על ידי תמורה, שממיר בהמת קרבן על בהמת חולין בעלת מום, ודווקא באופן זה עובר משום 'בל תקדישו', משום דתָּנֵן בְּמַשְׁנֵה הַלֵּךְ (שם בב 80) 'הוֹמַר בְּבַהֲמַת תְּמוּרָה יוֹתֵר מֵאִשֶׁר בְּבַהֲמַת זָבַח עֲצָמָה, שְׁכָן קְדוּשָׁה שֶׁל תְּמוּרָה חָלָה עָלֶיהָ אִפִּילוּ עַל בְּעַל מוֹם קְבוּעֵי. מַה שְׂאֵין כֵּן בַּהֲקֵדֶשׁ סַתֵּם שְׂאִינוּ חַל עַל בְּעַל מוֹם וְאִינוּ מִתְקַדֵּשׁ אֲלֵא בְּקֹדֶשֶׁת דְּמִים בְּלַבָּד, וְעַל כֵּן הַמְקַדִּישׁוּ אִינוּ עוֹבֵר מִשׁוּם שְׂאֵין חַל הַקְדָּשׁוּ כֻלָּל, וְאִינוּ אֲלֵא כְּמַקְדִּישׁ עֵץ בְּעַלְמָא.

מתרצת הגמרא: **אָמַר לִיָּה רַבִּי יוֹחָנָן לְרִישׁ לְקִישׁ**, וְכִי לֹא שְׁמִיעֵי לָךְ הָא דְאָמַר רַבִּי יִנְאִי, בְּתַמּוּרָה נִמְנָו וְנִמְנָו, הַמְקַדִּישׁ בְּעַל מוֹם לְנִגְבִי מְזַבְּחֵי עוֹבֵר מִשׁוּם הַמְשָׁה שְׂמוֹת, וְאִי כְּדוּבְרִיךְ שֶׁהַכְּתוּב מְדַבֵּר בְּתַמּוּרָה, נִמְי שֶׁשָׁה הוּוִיין – הלא יתכן לעובר במעשה זה גם על ששה לויים, דְּהֵרִי אִיכָא נְמִי לֹא דְתַמּוּרָה.

שאלו רבי שמעון בן לקיש: **אֵלָּא שָׂמַא תַּאֲמַר**, שֶׁהַכְּתוּב מְדַבֵּר בְּבְעַל מוֹם מְעִיקְרָא, שֶׁהַמְקַדִּישׁ עוֹבֵר עֲלָיו מִשׁוּם 'בל תקדישו', הלא דבר זה אינו מובן בסברא, **אֲמַאי לָקִי**, הלא בעל מום מתחילת ברייתו כְּדִיקְלָא – כעץ דקל] **בְּעִלְמָא הוּא**, וּבּוּדַאי אֵין כּוּוֹנְתוּ לְהַקְרִיבוּ בְּעֲצָמוּ אֲלֵא אַת דְּמִיו, וּמְדוּעֵי יֵשׁ אִיסוּר בְּדַבְּרֵי.

משיבה הגמרא: **אָמַר לִיָּה רַבִּי יוֹחָנָן**, הַמְקַדִּישׁ דִּיקְלָא לְמִזְבֵּחַ לֹא וְיֵלָא מִלְתָּא – אין בדבר משום ולזול במזבח, שכן מִין עֲצִים הוּא, ואין ולזול בכך שמוקדישו לדמיו, משום שאין במינו דבר הראוי למזבח. אבל המקדיש **בְּעַל מוֹם מְעִיקְרָא** שהוא ממין בהמה שמביאים ממנו למזבח, אפילו אם אינו מכוין אלא להקדישו לדמיו, וְיֵלָא מִלְתָּא – ולזול במזבח מוֹם, מְכִינֵן דְּשִׁבְיָא – (שמניח) את התמים הראוי למזבח, וְאִקְדִּישׁ בְּעַלִּי מוֹם, ומשום כן מִיְחִיב מַלְקוּת.

הגמרא מביאה את תשובת רבי יוחנן בלשון אחרת: **לִישְׁנָא אַחֲרֵינָא, אָמַר לִיָּה רַבִּי יוֹחָנָן**, אִפִּילוּ חֵכִי שְׂאִינוּ מְכוּיִן אֲלֵא לְהַקְדִּישׁוּ לְדְמִיו, מְכַל מְקוּם פְּוִיא מִלְתָּא – דבר בזוי הוא להקדיש בעל מום לצורך המזבח. אלא דְּדִקְלָא לִיכָא בְּמִינוּ דְּבַר הַרְאוּי לְמִזְבֵּחַ, וְעַל כֵּן אֵין בְּהַקְדָּשׁוּ מִשׁוּם בּוּיִן הַמִּזְבֵּחַ, וְלֹא לָקִי, לְאִפְּסִיקִי בְּעַל מוֹם פִּינֵן דְּאִיכָא בְּמִינוּ בְּהַמָּה תְּמִימָה שֶׁהִיא רְאוּיָה לְמִזְבֵּחַ לָקִי עַל הַקְדָּשׁ בְּעַל מוֹם שְׂאִינוּ רְאוּי לְמִזְבֵּחַ.

הגמרא מביאה דין העולה מתוך דברי רבי יוחנן: **אָמַר רַבָּא, הִשְׁתָּא דְאָמַר** – (עכשיו שאמרנו) דְּמַעְטָא בְּעַל דְּלָקִי – שהטעם שלוֹקִיעַ עַל הַקְדָּשׁ בְּעַל מוֹם לְמִזְבֵּחַ הוּא, מִשׁוּם דְּבוּיָא מִלְתֵּיהּ – שהוא בויון למזבח כשלא מביאים מאותו מין בהמה תְּמִימָה הַרְאוּיָה לְהַקְרִיבָה, אִם כֵּן אִפִּילוּ לְמַקְדִּישׁ לִיָּה לְדְמִי נִסְכִּים נְמִי לָקִי – המקדישו רק בקדושת דמים כדי למוכרו ולהביא מדמיו נסכים למזבח, גם כן לוקה משום 'בל תקדישו'. ואפילו שמין בהמה של בעל מום אינו קרב לנסכים אלא למזבח, וגם לא להקדישו להקריבו בעצמו אלא רק לדמיו, מְכַל מְקוּם יֵשׁ מִשׁוּם בּוּיִן הַמִּזְבֵּחַ בְּכַךְ שֶׁהוּא מַקְדִּישׁ דְּבַר שְׂאִינוּ רְאוּי לְמִזְבֵּחַ מִמִּין הַקְרֵב לְמִזְבֵּחַ.

הגמרא מביאה סיוע לדברי רבא מברייתא: **תַּנְיָא בְּוִתִּיָּה דְרַבָּא,**

דְּסִלְקָא דְעֵתָךְ אֲמִינָא, שְׁבַשְׁלָמָא אם נפל המום מְעִיקְרָא קודם הגורל שאי אפשר להגריל עליו, שהרי **לֹא יְדַעִינָן אִי הָאִי שְׂעִיר מִיְקָבַע** – (יקבע) לִשְׁם או לעוזול, **אֲבָל הָכָא** כשנפל בו מום לאחר הגורל, פִּינֵן דְּכַבֵּר אֲיַנְבֵּר – (ניכר] שהשני הוא לִשְׁם אין השעיר לעוזול נפסל במום, וְלֹא לָקִי עַל מַה שְׂמּוּלְלוּ עַל בְּעַל מוֹם אַחַר וּמְקַדִּישׁוּ תַחְתּוּיָו. קָא מְשַׁמְעֵי לָן יִיתוּר 'לַה' שְׂבַעַל מוֹם פְּסוּל גַּם לְעוֹזוּל, וְאִם חִילְלוּ עַל בְּעַל מוֹם אַחַר לּוֹקָה מִשׁוּם 'בל תקדישו'.

הגמרא מבארת את מקור דברי רבי יוסי ברבי יהודה: **אָמַר מַר, מִשׁוּם רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אֲמַר, שָׂאָף עַל קְבֻלַּת הַדָּם שֶׁל בְּעַל מוֹם עוֹבְרִים מִשׁוּם 'בל תקריבו'. מִפְּרִשַׁת הַגְּמָרָא: מֵאִי מְעַמָּא דְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה הָאוּסַר גַּם אַת קְבֻלַּת דְּמוּ, מִשׁוּם דְאָמַר קְרָא (ויקרא כב כד) 'מִעֹפּוֹד וְכַתּוּת וְנִתּוּק וְכַרּוּת וְגו' לֹא תִקְרִיבוּ לַה', וְהַהֲקַרְבָּה שְׂנֵאֲמָרָה בְּכַתּוּב זֶה, זֶה הִיא קְבֻלַּת הַדָּם שֶׁל בְּעַל מוֹם שְׂאָמַר עֲלֶיהָ רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה שֶׁהִיא אֲסוּרָה.**

שואלת הגמרא: וְלִתְנָא קָמָא שְׂאִינוּ אוסר את קבלת הדם, הָאִי לֹא תִקְרִיבוּ לְמָה לִי. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: מִיְבַעֵי לִיָּה לְאִיסוּר וְרִיקַת דְּמִים שֶׁל בְּעַל מוֹם עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ.

מקשה הגמרא: וְהָא נִפְקָא לִיָּה לְאִיסוּר זְרִיקָה מִמָּה שְׂנֵאֲמַר (שם בב כב) 'לֹא תִתְּנוּ מִדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ', כְּמִבּוּאֵר בְּבְרִייתָא לְעִיל (ה). מתרצת הגמרא: אוֹרְחִיָּה דְקְרָא דְמִשְׁתַּעֵי הָכִי – כֵּךְ הִיא דְרַכּוּ שֶׁל הַכְּתוּב לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן זֶה, וְהַכּוּוֹת הִיא לְאִיסוּר הַקְּטֵרַת בְּעַל מוֹם בְּאֵשׁ שֶׁעַל הַמִּזְבֵּחַ, וְאֵין בְּכַךְ שׁוּם יִיתוּר לְשׁוֹן שִׁישׁ לְדַרְשׁוּ.

מקשה הגמרא: וְאֵין דוּרֵשׁ רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה מְכַתּוּב זֶה אִיסוּר זְרִיקָה, הֵרִי לְשִׁיתוּוּ נְמִי יֵשׁ לּוּמַר אוֹרְחִיָּה דְקְרָא הוּא וְאֵין זֶה יִיתוּר. מתרצת הגמרא: אֵין חֵכִי נְמִי, גַּם הוּא אִינוּ דוּרֵשׁ זְרִיקָה מִעַל הַמִּזְבֵּחַ אֲלֵא מִלֵּא תִקְרִיבוּ, אֵלָּא קְבֻלַּת הַדָּם מְנָא לִיָּה שֶׁהִיא אֲסוּרָה, נִפְקָא לִיָּה מְהָא – דוּרֵשׁ הוּא אִיסוּר זֶה מִמָּה שְׂנֵאֲמַר (שם בב כה) 'מִיָּד בֶּן נֹכַר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת לֶחֶם אֱלֹהִים מִקַּל אֱלֹהִים, כִּי מִשְׁחַתֵּם בָּהֶם מוֹם בֶּס' (שם בב כה). וְהֵרִי כְּתוּב זֶה מִיּוֹתֵר, שְׁכֵן כְּבַר נֵאֲמַר פְּסוּל מוֹם בְּכַתּוּב הַקּוּדֶם, אֲלֵא זֶה הִיא קְבֻלַּת הַדָּם שֶׁל בְּעַל מוֹם שְׂאָמַר עֲלֶיהָ רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה שֶׁהִיא אֲסוּרָה.

שואלת הגמרא: וְלִתְנָא קָמָא שְׂאִינוּ אוסר קבלת דם בעלי מומים, הָאִי לֹא תִקְרִיבוּ שְׂנֵאֲמַר בְּכַן נֹכַר לְמָה לִי. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: מִיְבַעֵי לִיָּה לְהָאִי קְרָא לְדִין אַחַר, דְּסִלְקָא דְעֵתָךְ אֲמִינָא, הוּאִיל לֹא נִצְטוּוּ בְּנֵי נַח שֶׁלֹּא לְהַקְרִיב בְּבַמּוֹת שֶׁלָּהֶם אֵלָּא עַל מְחֻסְפֵּי אַבְרָהִים וְלֹא נֵאֲסָרוּ בְּבַעַל מוֹם, הִיָּה מְקוּם לּוּמַר דְלֹא שְׂנָא בְּמִזְבֵּחַ דִּידְהוּ (שְׁלָהֶם) בְּבַמּוֹת יַחִיד וְלֹא שְׂנָא בְּמִזְבֵּחַ דִּידָן – (שְׁלָהֶם) בְּמַקְדָּשׁ, שְׂנֵאֲסָרוּ רַק בְּמַחוּסַר אַבְר וְלֹא בְּבַעַל מוֹם. קָא מְשַׁמְעֵי לָן הַכְּתוּב שֶׁרַק בְּמִזְבְּחוֹת שֶׁלָּהֶם הוֹתֵר לְהַם לְהַקְרִיב בְּעַל מוֹם שְׂאִינוּ מַחוּסַר אַבְר, וְלֹא בְּמַקְדָּשׁ.

הגמרא מביאה לשון אחרת מביאור מחלוקת זו: לִישְׁנָא אַחֲרֵינָא, רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אֲמַר, אָף עַל קְבֻלַּת הַדָּם. מֵאִי מְעַמָּא, מִשׁוּם דְכַתְּבִיב 'וּמִעֹפּוֹד וְכַתּוּת וְגו' לֹא תִקְרִיבוּ, זֶה קְבֻלַּת הַדָּם. וְאִיסוּר זְרִיקָה בְּבַעַל מוֹם נִפְקָא לִיָּה מִעַל הַמִּזְבֵּחַ, כְּמִבּוּאֵר לְעִיל.

שואלת הגמרא: וְלִתְנָא נְמִי תִפְּסִיק לָהּ – (יש לדרוש] אִיסוּר זְרִיקָה מִן עַל הַמִּזְבֵּחַ, וּמְדוּעֵי אֵינֶם דוּרֵשִׁים מִלֵּא תִקְרִיבוּ שְׂנֵאֲמַר בְּמַעוֹךְ לְאִיסוּר גַּם אַת קְבֻלַּת הַדָּם. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: חֵכִי נְמִי – אֲכֵן גַּם חַכְמַיִם מוֹדִים שְׂמֻקוֹר אִיסוּר זְרִיקָה הוּא מִעַל הַמִּזְבֵּחַ. וְאֵלָּא לֹא תִקְרִיבוּ דְמַעוֹד לְמֵאִי אֲתָא – מַה בֵּא לְלַמְדָנָא, מְפָקִינָן – (לְלַמְדָנָא מִמְנָו) אִיסוּר הַקְרִיבָה בְּעַל מוֹם גַּם לְכַתְּמֵי יַחִיד.

מקשה הגמרא: וְלִרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה קֵשָׁה, הֵלֵא הָאִי לֹא תִקְרִיבוּ מִיְבַעֵי לִיָּה לְאִיסוּר בְּעַל מוֹם בְּכַתְּמֵי יַחִיד, וְאֵין הוּא דוּרֵשׁ מִמְנָו אִיסוּר מְשַׁמְעֵי. מתרצת הגמרא: אֵין חֵכִי נְמִי, גַּם רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה דוּרֵשׁ מִשְׁם אִיסוּר בְּעַל מוֹם בְּכַתְּמֵי יַחִיד, אֵלָּא אִיסוּר לֹא תִקְרִיבוּ דְקְבֻלַּת מְנָא לִיָּה, מִמָּה שְׂנֵאֲמַר 'מִיָּד בֶּן נֹכַר לֹא תִקְרִיבוּ' שׁוּז הִיא קְבֻלַּת הַדָּם.

מפרשת הגמרא: וְרַבִּינָן סוֹבְרִים דְאֲצִטְרִיךְ כְּתוּב זֶה לְדִין אַחַר. דְּסִלְקָא דְעֵתָךְ אֲמִינָא, הוּאִיל וְכֵינֵי נַח אֵינֵן מְצוּוִין אֵלָּא עַל מְחֻסְפֵּי אַבְר שֶׁלֹּא לְהַקְרִיבוּ לַה' בְּכַתְּמֵי דְלָהוּן – (שְׁלָהֶם) וְלֹא עַל בְּעַל מוֹם, דְּלָמָּא אֵנֵן נְמִי נִקְבִיל מִיְנְהוּן – שְׂמָא גַּם אֲנּוּ נִקְבַל מִדָּם בְּעַלִּי מוֹם לְהַקְרִיבֵם בְּמַקְדָּשׁ. קָא מְשַׁמְעֵי לָן 'מִקַּל אֱלֹהִים' דְלֹא מְקַבְּלִינָן – שְׂאֵין

59 אלו של הקטרת כולם והקטרת מקצתם נכללים באזהרה אחת של
60 'זאשה לא תתנו מהם', ואף שהם נחלקים לשני לאוים אין לוקים
61 עליהם אלא פעם אחת בלבד.
62 מקשה הגמרא על אביי מהברייתא שהובאה לעיל (ס): מִיִּתְּבִי, הלא
63 שנינו בברייתא, הַמְּקַדְּשֵׁי פְעָלִי מוּמִין לְנִפְי מוּבָה וְהַקְּרִיבָה, עוֹבֵר
64 מִשּׁוּם הַמְּשָׁה שְׁמוֹת, משום 'בל תקדישו', ומשום 'בל תשחטו',
65 ומשום 'בל תזרקו', ומשום 'בל תקטירו כולו', ומשום 'בל תקטרו
66 מקצתו'. וְהַיּוֹבְתָא היא מברייתא זו על מה ד'אמר אַבְיִי שהמקטיר
67 את כולו אינו לוקה אלא פעם אחת, שכן לדבריו אין כאן אלא ארבע
68 מלקיות ולא חמש. מתרצת הגמרא: אֲמַר לך אַבְיִי, מה שאמרה
69 הברייתא שלוקים משום 'בל תקטירו כולו' ו'בל תקטירו מקצתו', אין
70 כוונתה לחייב על אותה הקטרה של אדם אחד שני חיובי מלקות,
71 אלא בַּגְּבֻרֵי קִתְּנִי – בשני בני אדם שנינו כן, שהמקטיר את כולו
72 לוקה משום 'בל תקטירו כולו', וכן המקטיר מקצתו לוקה משום 'בל
73 תקטירו מקצתו'.
74 דוחה הגמרא תירוץ זה: אִי בְּשֵׁי גְבֻרֵי מדברת הברייתא, מדוע
75 שנתה 'עוֹבֵר בחמישה שמות', הלא 'עוֹבֵרִין בחמישה שמות' מִיִּבְעֵי
76 לִיָּה – היה לה לומר. אֲלָא פְּשִׁיטָא שהברייתא מדברת בְּהַד גְּבֻרָא
77 ובהקטרה אחת שחייבים עליה שנים, ואם כן היא תִּיּוֹבְתָא על מה
78 ד'אמר אַבְיִי שאינו חייב אלא אחת.
79 מתרצת הגמרא: אֲמַר לך אַבְיִי, אֲפִיק [–הוצא] הַקְּטֵרֶת מִקְצָתוֹ
80 מכלל חמשת השמות שחייבה עליהן הברייתא, וְעֵינֵי [–הכנסו]
81 במקומה קְבֻלָּת הַדָּם, שגם עליה לוקים בבעל מום.
82 דוחה הגמרא: הלא קְבֻלָּת דָּם בעל מום רק לְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוֹדָה
83 אֵית לִיָּה [–יש] איסור, אבל לְתַנָּא קַמָּא לִית לִיָּה [–אין] בה איסור,
84 כמבואר בהמשך דברי הברייתא. מסיקה הגמרא: אֲבָן קִשְׁיָא [–קשה]
85 מדברי הברייתא על שיטת אביי.
86 הגמרא מביאה דחיה זו בלשון אחרת: לִישְׁנָא אַחֲרֵינָא, וְהָא
87 מְדַסְפָּא בשיטת רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוֹדָה הִיא שְׁנוּיָה, שכן שנינו בה
88 רַבִּי יוֹסִי ברבי יהודה אומר אף על קבלת הדם, מוכח שהִישְׁנָא
89 שְׁנוּיָה בשיטת רַבִּינָן החולקים עליו, וסוברים שאין עוברים על קבלת
90 הדם, ואם כן בהכרח שחמשת השמות השניים ברישא כוללים
91 הקטרת כולו והקטרת מקצתו, וברייתא זו היא תִּיּוֹבְתָא דַּאֲבִי
92 האומר שאין לוקים על שתיהן אלא אחת. מסיקה הגמרא: אֲבָן
93 תִּיּוֹבְתָא היא על אביי ונדרחו דבריו.

משנה

94 הלכה בידינו שאין אדם ממיר אלא על קרבן שלו, ולא על קרבן
95 חבירו. המשנה שלפנינו דנה מי הוא הנחשב לבעלים של הקרבן:
96 הַכֹּהֲנִים מְמִירִין רק בקרבנות שְׁלֵהֶן, שהם בעצמם הקדישו אותם
97 כדי להתכפר בהם, ויִשְׂרָאֵל מְמִירִין בקרבנות שְׁלֵהֶן, אבל אֵין
98 הַכֹּהֲנִים מְמִירִין לֹא בַחֲטָאָת וְלֹא בַאֲשָׁם שנתן להם הבעלים כדי
99 שיקריבו אותם עבורו. ואף על פי שבשרם נאכל לכהנים כדין קדשי
100 קדשים, מכל מקום אין הכהנים זוכים בו אלא לאחר הקטרת
101 אימוריהם, אבל בחייהם עדיין אין לכהנים חלק בהם, ואין ממירים
102 בקרבן אלא בחייהם, ואין אדם ממיר בקרבן שאינו שלו. וכן לֹא
103 ממירים הכהנים בַּכְּבוֹד, ואפילו שזוכה בו הכהן בעודו בחיים קודם
104 שחיטתו. ובסמוך יבואר טעם הדבר.
105 תמה ואֲמַר רַבִּי יוֹחֲנָן בֶּן נוּרִי, מַפְנִי מָה אֵין הכהנים מְמִירִין
106 בַּכְּבוֹד, הלא הוא קרבן שלהם לכל דבר. השיב וְאֲמַר לוֹ רַבִּי
107 עֲקִיבָא, הלא גם חֲטָאָת וְאֲשָׁם הם מִתְּנָה לַכֹּהֵן, וְגַם בַּכּוֹד הוא
108 מִתְּנָה לַכֹּהֵן, ואם כן יש ללמוד בכור מחטאת ואשם, מָה חֲטָאָת
109 וְאֲשָׁם אֵין הכהנים מְמִירִין בּוֹ אפילו שנתן להם בשרם בבמתנה,
110 אֲפִי כִּבּוֹד אֵין הם מְמִירִין בּוֹ אפילו שנתן להם בשרם בבמתנה,
111 אֲמַר לוֹ רַבִּי יוֹחֲנָן בֶּן נוּרִי לרבי עקיבא. מָה (לו) [לִי] בכך שאין
112 הכהן ממיר בחטאת ואשם, ומה דמיון הוא לכבוד. הלא אֵם אֵינוֹ
113 מְמִיר בַּחֲטָאָת וְאֲשָׁם זהו משום שְׁאֵין הכהנים וְכֵן פֶּתִיחַתָּהּ
114 אלא רק לאחר הקטרת אימוריהם, אך האם תֲאֲמַר כן גם בַּכְּבוֹד

1 נאמר בבעל מום (ויקרא כב ט) 'וְשׂוֹר וְשָׂה שָׂרָע וְקָלוֹט, נִדְבָה תַעֲשֶׂה
2 [אותו] וְלִנְדָר לֹא יִרְצֶה', ו'נדבה' זֶה קִדְּשֵׁי בְּדֵק הַבַּיִת, ובא הכתוב
3 ללמדנו שמקדישים בעל מום לבדק הבית. וְאֵין לִי אֲלָא שמקדישים
4 בעל מום לבדק הבית בתורת נִדְבָה שהיא באמירת 'הרי זו לבדק
5 הבית', אבל בתורת נִדָּר שהוא באמירת 'הרי עלי בהמה לבדק
6 הבית', מִנְּזֵן שמצוה להביא דווקא בעל מום לתשלום נדרו, תִּלְמוּד
7 לְזוּמַר 'וְלִנְדָר'. ואף שלפי פשוטו של מקרא תיבת 'ולנד' אינה המשך
8 לאמור בתחילת הכתוב 'נדבה תעשה אותו', אלא באה להזהיר שלא
9 להקדישו למזבח כמבואר בסמוך, מכל מקום יש לדרוש את הכתוב
10 גם באופן זה, 'נדבה תעשה אותו ולנד', כלומר, הבא בעל מום
11 לבדק הבית בין בתורת נדבה ובין בתורת נדר.
12 ממשיכה הברייתא לפרש את המשך הכתוב האמור: וְכֹל יְקִדְּשׁוּ
13 בעל מום אֲפִילוֹ לְקִדְּשֵׁי מוּבָה, תִּלְמוּד לְזוּמַר 'וְלִנְדָר לֹא יִרְצֶה',
14 'ולנד' זֶה קִדְּשֵׁי מוּבָה שאין מקדישים בעל מום לשמש, שכן
15 משמעות 'לא ירצה' היא למזבח שמרצה ומכפר. וְאֵין לִי אֲלָא נִדָּר,
16 שאם אמר 'הרי עלי בהמה למזבח' לא יביא בעלת מום, אבל בַּנִּדְבָה
17 של 'הרי זו' מִנְּזֵן לנו שאין נודבים בעלת מום. תִּלְמוּד לְזוּמַר בתחילת
18 הכתוב 'נִדְבָה', והרי זה כאילו נאמר 'נדבה או נדר שתעשה מבעל
19 מום למזבח, לא ירצה'. רַבִּי אוֹמַר, מה שנאמר בבעל מום 'לֹא
20 יִרְצֶה', בַּהֲרִצָּאת גּוֹפּוֹ של בעל מום למזבח הַתְּנוּבָה מְדַבֵּר.
21 שואלת הגמרא: הלא דברי רבי תִּינִי כדברי תַנָּא קַמָּא, ושניהם
22 מעמידים את 'לא ירצה' בקדשי מזבח, ואם כן במה נחלקו. מָאִי לָאוּ
23 בְּהָא קְמִיפְלִגִי – האם לא נחלקו בדברי רבא לעיל, שאסר הכתוב
24 להקדיש בעל מום גם בקדושת דמים לצורך הבאת נסכים. דְּתַנָּא
25 קַמָּא סָבַר, אֲפִילוֹ אֶקְדְּשִׁיה לְדָמֵי נְסֻכִים נְמִי לְקִי משום 'בל
26 תקדישו', וְאוֹלַם רַבִּי סָבַר, שדווקא בַּהֲקִדְּשׁוֹ לְהַרְצָאָת [להקרבנות]
27 גּוֹפּוֹ (נְמִי) לְקִי משום הלאו האמור, אֲבָל בְּאוֹפֵן שֶׁהַקְּדִישׁוֹ לְצוּרָךְ
28 דָּמֵי נְסֻכִים לֹא לְקִי. מסיקה הגמרא: אֲבָן שְׁמַע מִנָּה מדברי תנא
29 קמא שגם אם הקדישו לדמי נסכים לוקה, וכדברי רבא.
30 הגמרא מביאה דרשה נוספת מתיבת 'אותו' שבכתוב האמור. שואלת
31 הגמרא: מָאִי וְאֲלָא 'ולנד' לא נאמר שם לָמָּה לִי, ומדוע אין די שיכתב
32 'נדבה תעשה', ולנד' לא ירצה'. משיבה הגמרא: יִתּוּר זה בא
33 לְבִדְתַּנְיָא, ממה שנאמר 'נִדְבָה תַעֲשֶׂה אוֹתוֹ' למדנו, דווקא אוֹתוֹ
34 ו–את הבעל מום] תַעֲשֶׂה נִדְבָה לבדק הבית, וְאוֹלַם אִי אֵתָּה עוֹשֶׂה
35 תָּמִים הראוי למזבח נִדְבָה לְבִדְק הַבַּיִת, אלא יש להקדישו רק
36 למזבח. מִיִּבְן אַמְרוֹ, הַמְּקַדְּשֵׁי תָּמִימִים לְבִדְק הַבַּיִת עוֹבֵר אִיסוּר
37 עֲשֶׂה זה של 'נדבה תעשה אותו'. וּמִנְּזֵן שהוא עובר אֲפִי בְּלֹא תַעֲשֶׂה,
38 שְׁנִיאֲמַר בתחילת פרשה זו (שם כב ט) 'וְיִנְדָּבֵר ה' אֵל מִשָּׁה לְאִמְרוֹ',
39 וְלִימַד כתוב זה על הַפְּרָשָׁה כולה שְׁהִיא בְּלֹא, וכל הדינים
40 האמורים בה מוזהרים גם בלא תעשה. דְּבַרִּי רַבִּי יְהוֹדָה.
41 הגמרא מביאה את ביאור התנאים בדרשה זו: אֲמַר לִיָּה רַבִּי לְכָר
42 קַפְרָא, מָאִי [–אין] מִשְׁמַע בתחילת הענין (ויקרא כב ט) 'וְיִנְדָּבֵר ה' אֵל
43 מִשָּׁה לִיָּה בר קפרא, דְּכִתִּיב בתחילת הענין (ויקרא כב ט) 'וְיִנְדָּבֵר ה' אֵל
44 מִשָּׁה לְאִמְרוֹ', ו'לאמר' הוא קיצור של 'לֹא נִאֲמַר' בְּדָבָרִים, כלומר,
45 כאילו נאמר לאו בדברים אלו. בִּי רַבִּי אֲמַרִי – החכמים שבבית
46 מדרשו של רבי אמרו, 'לאמר' הוא קיצור של (לא) [לֹא] אֲמַרוֹ,
47 שצויה הקדוש ברוך הוא למשה לאסור להם את כל האיטורים
48 שבפרשה באיסור לאו.
49 הגמרא מביאה מחלוקת אמוראים במנין המלקות שבהקטרת בעל
50 מום למזבח: אִיתְמַר, הַמְּעַלָּה אַבְרִי פְעָלִי מוּמִין לְנִפְי מוּבָה
51 ומקטירים שם, נחלקו אמוראים בעונשו. (אמר) רַבָּא [אמר], עוֹבֵר
52 גם מִשּׁוּם 'בל תקטירו כולו', וְגַם מִשּׁוּם 'בל תקטירו מקצתו'
53 ולוקה פעמיים. שכן דורשת הברייתא לעיל (ס) ממה שנאמר 'זאשה
54 לא תתנו' שיש דורשת על הקטרת כל אברי בעל מום, ומ'מהם'
55 דורשת הברייתא שיש איסור בפני עצמו על הקטרת מקצת אברי
56 בעל מום, ונמצא שאם הקטיר את כל האברים עבר על שני איטורים,
57 שכן בהקטרת כולם נכללת גם הקטרת מקצתם. (אמר) וְאֲבִי
58 [אמר], אֵין לוקין על לָאוּ שֶׁבְּכֻלּוֹת שתי פעמים. שהרי שני לאוים

ועבודה זו אינה כמו שטועים בזה טעות גמור לחשוב שצריך לפרק הרים ולשבר סלעים, איבערקערען די וועלט. האמת הגמור הוא, אשר כל עבודה ופועל, איזה שיהיו, בכוונה אמיתית די ומספיק: א ברכה בכוונה, דעם ווארט אין דאוונען כדבעי בהכנת הלב ובידיעה לפני מי אתה עומד, א פסוק חומש בידיעה שהוא דבר ה', א פסוק תהלים, ומדה טובה לקרב לבו של חברו באהבה וחבה.

אמת הדבר, אשר בכדי להגיע לזה צריכים יגיעת רבה ועצומה, פשוט לערנען א רבוי און פארשטיין – כל אחד לפי ערכו – ואז ה' בעזרו שיהי' כפי האמת.

רַבְּנוּ הַגְּדוֹל – הַזֶּקֶן – סֵדֶר לְפָנַי אֲנִי שׁ [=אֲנִשִּׁי שְׁלוֹמְנוּ, חֲסִידֵי חַבְד׳] הַעֲבוּדָה בְּמַחַ וְלַחֲפֵשׂ אֶת הָאֱמֶת, לְבַקֵּר כָּל תְּנוּעָה שֶׁתְּהִיָּה רַק כְּפִי הָאֱמֶת וּבָאָה עַל יְדֵי עֲבוּדָה. וְעֲבוּדָה זֹו אֵינָה כְּמוֹ שְׁטוּעִים בְּזֶה טְעוֹת גְּמוֹר, לְחַשֵּׁב שְׁצָרִיךְ לְפָרֵק הָרִים וּלְשַׁבֵּר סְלָעִים, 'לְהַפְּךָ אֶת הָעוֹלָם'. הָאֱמֶת הַגְּמוֹר הוּא, אֲשֶׁר כָּל עֲבוּדָה וּפְעֵל, אֵיזָה שִׁיְהִי, בְּכוּנָה אֱמֶתִית – דִּי וּמִסְפִּיק: בְּרָכָה בְּכוּנָה, מְלָה בְּתַפְלָה כְּרֵאוּי בְּהִכְנַת הַלֵּב וּבִיְדִיעָה לְפָנַי מִי אַתָּה עוֹמֵד, פְּסוּק חֲמוֹשׁ בִּיְדִיעָה שֶׁהוּא דָּבָר ה', פְּסוּק תְּהִלִּים, וּמְדָה טוֹבָה לְקָרֵב לְבוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ בְּאַהֲבָה וְחֶבֶד. אֱמֶת הַדָּבָר, אֲשֶׁר בְּכַדִּי לְהַגִּיעַ לְזֶה צְרִיכִים יְגִיעָה רַבָּה וְעֲצוּמָה, פְּשׁוּט לְלַמֵּד הַרְבֵּה וּלְהִבִּין – כָּל אֶחָד לְפִי עֶרְכּוֹ – וְאִזּוֹ ה' בְּעֲזָרוֹ שִׁיְהִיָּה כְּפִי הָאֱמֶת.

יום שלישי ב אדר שני ה'תש"ג

שיעורים. חומש: פקודי, שלישי עם פירש"י.
תהלים: י"ז.
תניא: ואם ירחיב . . . 86 כמ"ש לקמן.

הַבְּרָכָה צְרִיכָה לְאֵיזָה דָּבָר שֶׁתֵּאָחַז בּוֹ, וְכִמוֹ הַמְּטָר – עַל שְׂדֵה חֲרוּשָׁה וְזֵרוּעָה, אוֹ הַיּוֹרֵה וּמִלְקוֹשׁ – עַל תְּבוּאֹת הַשְּׂדֵה וְהַפָּרֶם. אֲבָל בְּשֵׂדֵה בּוֹר לֹא חֲרוּשָׁה וְלֹא זֵרוּעָה, אֵינן הַמְּטָר יוֹרֵה וּמִלְקוֹשׁ מְבִיאִים תּוֹעֵלֹת.

המשך ביאור למס' תמורה ליום רביעי עמ' ב

21 הוא ממונו ובידו למוכרו. אֲבָל בּוֹמֵן שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ קָיָים, בֵּינָן
22 דְּבִכּוֹר תָּם לְהַקְרִיבָה עַל גְּבֵי הַמּוֹזֵבֶת הוּא דְקָאִי (עומד), אֵינן מוֹכְרִין
23 אוֹתוֹ תָּמִים חֵי, שֶׁכֵּן אֵינן הַכֵּחַן זוֹכֵה בּוֹ אֵלֵא רַק לֵאחֲרֵי הַקִּטְרֹת
24 אִימוריו עַל גְּבֵי הַמּוֹזֵבֶת.
25 רבא מקשה על דברי רב נחמן ממשנה: אֵי תִיבִיהֵ רְבָא לְרַב נַחְמָן,
26 הֵלֵא מְדַבְּרֵי הַמִּשְׁנָה 'מוֹכְרִין אוֹתוֹ תָּמִים חֵי' מִשְׁמַע שְׁבִיבָה
27 לְהַשְׁמִיעֵנוּ, חֵי אֵינן (הוא נמכר), אֲבָל שְׁחוּט לֹא נִמְכָּר. וְדָן רבא,
28 אֵימַת נִאמַר דִּיּוֹק זֶה, אֵילִימָא שְׁבוּמָן תְּהָה הַדְּבָרִים אִמּוּרִים, מִי
29 אֵימָא (וכי יש) בּוֹמֵן הַזֶּה בְּכוֹר תָּם שְׁחוּט שֶׁהוּא מוֹתֵר בְּהַנָּא, הֵלֵא
30 דִּינוֹ כְּקִדְשִׁים שֶׁנִּשְׁחַטוּן מִחוּץ לְעוֹרָה שֶׁהֵם אִסּוּרִים בְּהַנָּא, וְאֵיךְ
31 תִּיתְכֵן בּוֹ מְכִירָה. אֵלֵא פְּשִׁיטָא שֶׁהַמִּשְׁנָה מְדַבֵּרֵת בּוֹמֵן שְׁבִיבָה
32 הַמִּקְדָּשׁ קָיָים, וְקִתְּנֵי נִמִּי – וְגַם עַל אוֹתוֹ זְמַן שְׁנֵתָה 'מוֹכְרִין אוֹתוֹ
33 תָּמִים חֵי' (אֵלִימָא אֵי תִּיהָ לְבָתָּן זְכִיָּה בְּגוּוִיָה) מִשּׁוּם שֶׁהוּא מִמּוֹן
34 הַכֵּחַן אִפִּילוֹ שֶׁהוּא עוֹמֵד לְהַקְרִיבָה, וְלֹא כְּדַבְּרֵי רַב נַחְמָן.
35 הַשִּׁיב רַב נַחְמָן לְרַבָּא: לֹא קוֹשִׂיא הִיא זֹו, אֵלֵא לְעוֹלָם בּוֹמֵן תְּהָה
36 מְדַבֵּרֵת הַמִּשְׁנָה, שֶׁהִי מִי (וכי) קִתְּנֵי בַּהּ בְּפִירוֹשׁ 'מוֹכְרִין אוֹתוֹ
37 תָּמִים, חֵי אֵינן, שְׁחוּט לֹא', הִרִי לֹא אִמְרָה אֵלֵא 'מוֹכְרִים אוֹתוֹ תָּם
38 חֵי, וְלֹא בֵּאֵה הַמִּשְׁנָה לְהַשְׁמִיעֵנוּ שֶׁלֵּאחֲרֵי שְׁחִיטָה אֵינָן נִמְכָּר, אֵלֵא
39 הֵא גּוֹפָא אֵתָא לְאַשְׁמוּעִינוּ, דְּבוּמָן תְּהָה נִמִּי מוֹכְרִין אוֹתוֹ תָּמִים
40 חֵי, וְאֵינן אִמּוּרִים שֶׁלֵּא זוֹכֵה בּוֹ הַכֵּחַן עַד שִׁפּוּל בּוֹ מוּם.

1 שֶׁהֵם זְכִין בּוֹ בְּחֵייוֹ, וּמֵאחֲרֵי שֶׁהוּא שֶׁלֵּהֵם הִרִי הֵם יוֹכֵלִים לְהַמִּיר בּוֹ.
2 הַשִּׁיב וְאִמַּר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, וְהֵלֵא כְּבָר נִאמַר בְּתַמּוּרָה (ויקרא כו ט),
3 'וְהִיָּה הוּא וְתַמּוּרָתוֹ יְהִיָּה קוֹדֵשׁ', וּבִכֵּךְ הִקִּישׁ הַכְּתוּב אֵת מַעֲשֵׂה
4 הַתַּמּוּרָה לְמַעֲשֵׂה הַהַקְדָּשׁ הָרֵאוּן, מֵהַ הַקְדָּשׁ הֵיכָן קְדוּשָׁה חֵלָה
5 עָלָיו (על הקרבן), הֵלֵא בְּבִית (ברשות) הַבְּעָלִים שֶׁהַקְדִּישׁוּהוּ
6 חֵלָה קְדוּשָׁתוֹ, אֵיךְ תַּמּוּרָה אֵינָה חֵלָה אֵלֵא בְּהַדְּמָה שֶׁהַתַּמּוּרָה
7 בְּבִית הַבְּעָלִים הַמִּמִּיר. מֵהַ שֶׁאֵינן כֵּן בְּכּוֹר שֶׁהוּא קְדוֹשׁ מִרְחַם,
8 וְקְדוּשָׁתוֹ חֵלָה עָלָיו בְּבֵית הַיִּשְׂרָאֵל קוֹדֵם שֶׁהַגִּיעַ לְיַד הַכֵּחַן, וְעַל כֵּן
9 אֵינן הַכֵּחַן מִמִּיר בּוֹ.

גמרא

10 הגמרא דנה בדברי המשנה במסכת מעשר שני ומפרשת אותם: תַּנּוּ
11 הַתָּם (מעשר שני פ"א מ"ב), כְּבוֹר בְּהַמָּה טְהוּרָה, הַכְּהֵנִים שֶׁקִּיבְלוּהוּ
12 בְּמַתְנֵה מוֹכְרִין אוֹתוֹ (יכולים למוכרו) לֵאחֲרֵים כִּשְׁהוּא תָּם בְּלֹא
13 מוּם, דוּקָא בְּעוּדוֹ חֵי, וְכִשְׁהוּא בְּעַל מוּם מוֹכְרִים אוֹתוֹ בֵּין חֵי וּבֵין
14 שְׁחוּט. וְכִמוֹ כֵּן מְקַדְּשִׁין בּוֹ (אֵת) הָאֵשֶׁה עַל יְדֵי שְׁנוֹתָנִים לֵה אוֹתוֹ
15 לְשֵׁם קִדּוּשִׁין, אִם הוּא תָם דוּקָא בְּחֵייוֹ, וְאִם הוּא בְּעַל מוּם מְקַדְּשִׁים
16 בּוֹ בֵּין חֵי וּבֵין שְׁחוּט. רַב נַחְמָן מְבַאֵר דְּבִרֵי מִשְׁנָה זֹו: אִמַּר רַב נַחְמָן
17 אִמַּר רַבָּה בְּרַ אֲבוּהֵ, לֹא שְׁנוֹ בְּמִשְׁנָה שֶׁמוֹכְרִים בְּכוֹר תָּם חֵי, אֵלֵא
18 בּוֹמֵן תְּהָה שְׁאִינוֹ עוֹמֵד לְהַקְרִיבָה, שֶׁכֵּן הוּאֵיל וְאֵי תִּיהָ לְבָתָּן זְכִיָּה
19 בְּגוּוִיָה (ויש לו לכהן זכות בו) (הואֵיל וְיֵשׁ לְבָתָּן שׁוֹתְפוֹת בּוֹ) הִרִי
20 בְּגוּוִיָה (ויש לו לכהן זכות בו) (הואֵיל וְיֵשׁ לְבָתָּן שׁוֹתְפוֹת בּוֹ) הִרִי